

บทที่ 5 บัญชีฟาร์ม (Part2)

Content

1

ความเชื่อมโยงของการ
บันทึกและระบบบัญชีฟาร์ม

2

คำศัพท์
ที่ควรทราบ

3

ประเภทของ
ระบบบัญชีฟาร์ม

4

การประเมินค่า
สินทรัพย์

5

การคำนวณ
ค่าเสื่อม

6

งบแสดงสถานะทางการเงิน
งบกำไรขาดทุน
และงบกระแสเงินสด

- สินทรัพย์ เป็นทรัพยากรที่ธุรกิจฟาร์มมีมูลค่าเป็นเงินและจับต้องได้
- หนี้สิน พันธะผูกพันทางการเงินที่ต้องชำระคืน
- $\text{สินทรัพย์} = \text{หนี้สิน} + \text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}$ (หรือเรียกว่าทุนสุทธิหรือส่วนของผู้ถือหุ้น)
- งบดุลจัดทำ ณ เวลาใดก็ได้ภายใต้หัวข้อบัญชี
- แนวความคิดในการวิเคราะห์งบดุล คือ
 - แสดงให้เห็นถึงความสามารถในการชำระหนี้ (Solvency) เป็นแนวคิดในระยะยาว ที่แสดงว่าหากขายสินทรัพย์ออกไปจะชำระหนี้พอกไหม หนี้สินมาจากหนี้หรือส่วนของผู้ถือหุ้นเท่าไร
 - แสดงถึงสภาพคล่อง (Liquidity) เป็นแนวคิดระยะสั้น เป็นความสามารถที่ทำให้เกิดสภาพคล่องหรือการชำระหนี้ในระยะสั้น คือ ดูว่าสินทรัพย์ที่สามารถแปลงเป็นเงินสดได้ง่าย และไม่กระทบต่อการดำเนินงานปกติ

สินทรัพย์ (บาท)		หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น (บาท)	
สินทรัพย์หมุนเวียน	xxx	หนี้สินหมุนเวียน	xxx
		หนี้สินไม่หมุนเวียน	xxx
		หนี้สินทั้งหมด	xxx
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	xxx		
		ส่วนของผู้ถือหุ้น	xxx
สินทรัพย์ทั้งหมด	xxx	หนี้สินทั้งหมดและส่วนของผู้ถือหุ้น	xxx

สินทรัพย์หมุนเวียน (Current asset) หรือ สินทรัพย์สภาพคล่อง (Liquid or quick asset)

- เป็นสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ไว
- เงินสดในมือ บัญชีกระแสรายวัน บัญชีเดินสะพัด ลูกหนี้การค้า รายจ่ายล่วงหน้า ผลิตผลรอขาย ภาษีการผลผลิต ภาษีสัตว์ที่เหลือ (ไม่รวมพ่อแม่พันธุ์) พันธบัตร หุ้น รายได้จากดอกเบี้ยหรือเงินต้น ผลิตผลที่ผลิตเสร็จแล้วรอเก็บเกี่ยว

สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน (Non-current asset) หรือ สินทรัพย์สภาพคล่องน้อย (Less liquid or illiquid)

- เป็นสินทรัพย์ดำเนินงานและสินทรัพย์ถาวร
- สินทรัพย์ดำเนินงาน เช่น เครื่องมือ เครื่องจักรและอุปกรณ์การเกษตร พ่อพันธุ์แม่พันธุ์ คอมพิวเตอร์ โดรน
- สินทรัพย์ถาวร เช่น ที่ดิน โรงเรือน ยุ้งฉาง
- การขายสินทรัพย์เหล่านี้ที่ยังใช้ในการดำเนินงานจะกระทบต่อการดำเนินงาน

@2024

หนี้สินหมุนเวียน (Current Liability)

- หนี้ระยะสั้นต้องชำระคืนภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 ปี
- เจ้าหนี้การค้า รายจ่ายค่าง และเงินต้นบวกดอกเบี้ยที่ต้องชำระคืน
- ตั๋วสัญญาใช้เงิน หรือตั๋วเจ้าหนี้
- ดอกเบี้ยค่างและภาษีสินทรัพย์ จะถูกบันทึกเป็นรายจ่ายค่าง

หนี้สินไม่หมุนเวียน (Non-current liability)

- เป็นหนี้สินที่ไม่ต้องชำระในปีถัดไป มักเป็นหนี้ระยะปานกลางและระยะยาว
- ดอกเบี้ยของหนี้สินไม่หมุนเวียนที่ถึงกำหนดชำระในปีถัดไปนับเป็นหนี้สินหมุนเวียน

ส่วนของผู้ถือหุ้นหรือหุ้นส่วน

- ผลต่างระหว่างสินทรัพย์และหนี้สิน
- ส่วนของผู้ถือหุ้นแตกต่างกันไปตามรูปแบบองค์กรธุรกิจ ถ้าเป็นเจ้าของคนเดียว เช่น ถ้าเป็นห้างหุ้นส่วน ส่วนของผู้ถือหุ้นคือ ส่วนของผู้ที่เป็นหุ้นส่วน หากเป็นบริษัท คือ ส่วนของผู้ถือหุ้น
- สาเหตุที่ทำให้ส่วนของผู้ถือหุ้นเปลี่ยนแปลง
 - นำเงินมาลงทุนเพิ่มในธุรกิจฟาร์ม
 - เกิดกำไรหรือขาดทุน แล้วนำกำไรไปซื้อสินทรัพย์หรือชำระหนี้
 - ประเมินค่าสินทรัพย์ตามราคาตลาด ซึ่งจะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาวะเงินเฟ้อหรือสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ
 - การได้รับมรดกหรือได้รับบริจาค
 - ดอนเงินสด หรือขายสินทรัพย์ออก

- หลักการบัญชีเดิมแบ่งสินทรัพย์ออกเป็น 3 หมวด คือ ในหมวดสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน แบ่งออกเป็น สินทรัพย์ดำเนินงาน (Intermediate asset) และสินทรัพย์ถาวร (Fixed asset)
- หนี้สินแบ่งออกเป็น หนี้สินดำเนินงาน (Intermediate liability) เป็นหนี้ที่ต้องชำระคืนใน 1-10 ปี และหนี้สินระยะยาว (Long term liability) เป็นหนี้ที่มีระยะมากกว่า 10 ปี

ข้อดี

- การแยกที่ดินออกมาต่างหาก เนื่องจากที่ดินมีมูลค่าเปลี่ยนแปลงตามสภาวะเศรษฐกิจไม่ได้สะท้อน ถึงการผลิตทางการเกษตร
- การแยกสินทรัพย์และหนี้สินการดำเนินงานออกมาต่างหาก จะเห็นภาพชัดเจน เนื่องจากสององค์ประกอบมีผลกระทบต่อสินทรัพย์และหนี้สินทั้งหมด

- งบดุลที่ประเมินตามต้นทุน ซึ่งประเมินโดยใช้มูลค่าสินทรัพย์ทั้งหมดลบด้วยค่าเสื่อมราคาสะสม **ข้อดี** คือ สอดคล้องกับหลักความระมัดระวัง วิธีการประเมินตามต้นทุนมี 3 วิธี ได้แก่ **ใช้ราคาที่ซื้อ**มา **ใช้มูลค่าทางบัญชี**ลบค่าเสื่อมสะสม (เหมาะกับสินทรัพย์เสื่อมสภาพ) **ใช้ต้นทุนการผลิต**หรือ**รายจ่ายในการผลิต** (เหมาะกับพืชที่กำลังเติบโต)
- งบดุลที่ประเมินตามราคาตลาด อาจได้รับการกระทบจากภาวะเงินเฟ้อ แต่มี **ข้อดี** คือ สะท้อนสถานะทางการเงินในปัจจุบัน ในส่วนของผู้ให้สินเชื่อนิยมใช้ราคาตลาด
- **ระวัง!** ไม่ได้ทุกรายการในงบดุลที่**ประเมินตามราคาตลาด** เช่น กรณีพืชในแปลงที่กำลังเติบโต จะใช้รายจ่ายโดยตรงที่เกิดขึ้นในการประเมินเนื่องจากยังไม่เก็บเกี่ยว ๆ วันปิดบัญชี และยังมีความเสี่ยงในการผลิต

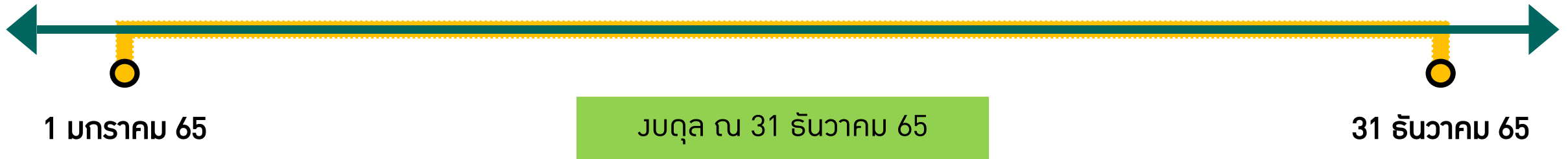
- มี 2 วิธีในการประเมินพ่อพันธุ์แม่พันธุ์สัตว์ที่เลี้ยงเอง
 - ต้นทุนการผลิตในฟาร์ม ให้จำแนกและคำนวณต้นทุนทั้งหมดที่เกี่ยวข้อง เมื่อเข้าสู่วัยสืบพันธุ์ค่อยคำนวณค่าเสื่อมแต่ละปี เสมือนว่ามีการซื้อมา
หมายเหตุ : อาจะยากในการคำนวณเพราะอาจรวมกับสัตว์ตัวอื่นที่ไม่ใช่พ่อพันธุ์แม่พันธุ์
 - มูลค่าคงที่ (Fixed based value) เหมาะสำหรับสัตว์ที่มีอายุและมีความหลากหลายในชนิด อาจประเมินต้นทุนการเลี้ยงเป็นตัวเลขคงที่

รายการ	จบดุลตามต้นทุน	จบดุลตามราคาตลาด
หลักทรัพย์ที่ซื้อขายกันในตลาด	ต้นทุน	ตลาด
สินทรัพย์คงเหลือ - เมล็ดพันธุ์และสัตว์สำหรับขายหากผลิตเอง - เมล็ดพันธุ์และสัตว์สำหรับขายซื้อมา	ตลาด ต้นทุน	ตลาด
ลูกหนี้การค้า	ต้นทุน	ต้นทุน
รายจ่ายล่วงหน้า	ต้นทุน	ต้นทุน
พืชกำลังเติบโตในแปลง	ต้นทุน	ต้นทุน
พ่อพันธุ์แม่พันธุ์-ซื้อมา	ต้นทุน	ตลาด
พ่อพันธุ์แม่พันธุ์-เลี้ยงเอง	ต้นทุน	ต้นทุน
เครื่องมือ เครื่องจักร และอุปกรณ์	ต้นทุน	ตลาด
อาคารและสิ่งปลูกสร้าง	ต้นทุน	ตลาด
ที่ดิน	ต้นทุน	ตลาด

- ตามหลักบัญชีควรมีการเขียนข้อมูลต่าง ๆ ที่สะท้อนให้เกิดความเข้าใจ นอกเหนือจากการแสดงตัวเลข โดยแสดงเป็นหมายเหตุ ใน 3 ประเด็น คือ
 - การประเมินใช้ราคาต้นทุนหรือราคาตลาด
 - อธิบายโดยย่อเกี่ยวกับการดำเนินงาน เช่น ที่ดินที่เป็นเจ้าของและที่เช่า ชนิดของพืชและสัตว์ และรูปแบบองค์กร
 - วิธีการคำนวณค่าเสื่อมราคา

- งบรายได้รายจ่าย หรืองบกำไรขาดทุน (Profit and loss statement) หรืองบดำเนินงาน (Operating statement)
- งบรายได้รายจ่ายจะมีความสัมพันธ์กับงบดุล

งบรายได้รายจ่าย 1 มกราคม 65 ถึง 31 ธันวาคม 65

- **รายได้ (Revenue)** รวมรายได้ทั้งหมดที่เกิดในห้วงบัญชี ต้องบันทึกและจำแนกทั้งเป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด
- **แหล่งรายได้ที่ยังไม่ได้รับเงินสดจนกว่าจะถึงห้วงบัญชีถัดไปได้แก่**
 - **สินทรัพย์คงเหลือ** เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าผลผลิตที่เก็บรักษาไว้ **คำนวณจากมูลค่าปลายปีหักลบด้วยมูลค่าต้นปี**
 - **ลูกหนี้การค้า** เป็นรายได้ที่ยังไม่ได้รับจริง อาจได้ภายหลังในรูปสินค้าหรือเงินสด
- **ผลได้/ผลเสียจากการขายสินทรัพย์ทุน**
 - **สินทรัพย์เสื่อมสภาพ (Depreciable asset)**
 - **สินทรัพย์ไม่เสื่อมสภาพ (Non-depreciable asset)**

- ผลต่างระหว่างราคาขายและมูลค่าทางบัญชีของสินทรัพย์เมื่อมีการขายออกไป
 - กรณีราคาขายเท่ากับมูลค่าทางบัญชี **รายได้/ผลเสีย = 0** แสดงให้เห็นว่าในการคำนวณค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ตลอดอายุการใช้งานเท่ากับราคาตลาดที่ลดลงพอดี
 - กรณีราคาขาย**มากกว่า**มูลค่าทางบัญชี **รายได้/ผลเสีย > 0** แสดงให้เห็นว่าในการคำนวณค่าเสื่อม**สูงเกินไป** ดังนั้น ต้องเอาส่วนเกินมากบวกกับรายได้ และปรับค่าเสื่อมในห้วงบัญชีถัดไปลดลง
 - กรณีราคาขาย**น้อยกว่า**มูลค่าทางบัญชี **รายได้/ผลเสีย < 0** แสดงให้เห็นว่าในการคำนวณค่าเสื่อม**ต่ำเกินไป** หรือราคาตลาดลดลงเร็วกว่าค่าเสื่อม จึงต้องนำเงินที่ ได้รับลดลงมาลบออกจากรายได้ และปรับราคาค่าเสื่อมให้สูงขึ้น

- **รายจ่าย (Expenditure) ประกอบด้วย**
 - รายจ่ายเงินสด เช่น ซื้อปัจจัยการผลิต
 - รายจ่ายไม่เป็นเงินสด เช่น ค่าเสื่อม เจ้าหนี้การค้า ดอกเบี้ยค้างจ่าย ภาษีสินทรัพย์ และรายจ่ายคงค้างอื่น
- **ข้อควรระวัง**
 - รายจ่ายของธุรกิจฟาร์มต้องเป็นรายจ่ายที่ใช้ในการผลิตเพื่อสร้างรายได้เท่านั้น
 - รายจ่ายล่วงหน้าไม่ใช่รายจ่ายปีนี้ ไม่นำมารวม
 - **ยอดชำระคืนเงินต้น ไม่ใช่รายจ่าย** เพราะเป็นการส่งคืนสินทรัพย์ที่กู้มา **แต่ดอกเบี้ยเป็นรายจ่าย** เพราะเป็นค่าเช่าสินทรัพย์
 - รายจ่ายเงินสดเมื่อซื้อสินทรัพย์เสื่อมสภาพ ต้องเปลี่ยนเป็นรายจ่ายตลอดชั่วเวลาที่ใช้งาน
 - รายจ่ายที่เกี่ยวกับครัวเรือน ไม่รวมในงบนี้

- โครงสร้างทั้งหมดของงบรายได้ ดูตาราง Excel ประกอบ

- ประกอบด้วย

รายได้ทั้งหมด +/- ผลได้/ผลเสียเมื่อขายพ่อพันธุ์สัตว์ – รายจ่ายดำเนินงานทั้งหมด

= รายได้ฟาร์มสุกจากการดำเนินงาน +/- ผลได้/ผลเสียเมื่อขายสินทรัพย์ทุน

= รายได้ฟาร์มสุก

ดูตาราง Excel ประกอบ

- ผลได้ผลเสีย แยกรายการออกมาต่างหาก ณ วันสิ้นงบรายได้ ก่อนการคำนวณรายได้สุกจากการดำเนินงาน
- เป็นกิจกรรมตามปกติของธุรกิจฟาร์ม และคาดการณ์ได้ และเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการผลิตที่กำลังดำเนินงาน เช่น ขายพ่อพันธุ์แม่พันธุ์สัตว์คัดทิ้ง ถ้าขายราคาสูงกว่าทาบัญชี จะเป็นผลได้ (+) แต่ถ้าขายได้ราคาต่ำกว่าบัญชีจะเป็นผลเสีย (-)

- สำหรับผลได้ผลเสียก่อนหารายได้ฟาร์มสุทธิ เช่น ที่ดิน เครื่องจักร อาคารสิ่งปลูกสร้าง และเครื่องมืออุปกรณ์การเกษตร แยกการต่างหาก ซึ่งส่วนนี้สะท้อนถึงกิจกรรมการลงทุนของฟาร์ม
- มูลค่าการผลิตภายในฟาร์ม เกิดจากการผลิตสินค้าและบริการ วิเคราะห์จากรายได้ทั้งหมด - ต้นทุนการซื้ออาหารสัตว์หรือเมล็ดพืชอาหารสัตว์ - ต้นทุนการซื้อสัตว์
 = มูลค่าของผลผลิตภายในฟาร์ม - รายจ่ายอื่น ๆ
 = รายได้ฟาร์มสุทธิจากการดำเนินงาน +/- ผลได้/ผลเสียเมื่อขายสินทรัพย์ทุน
 = รายได้ฟาร์มสุทธิ
- มูลค่าการผลิตสุทธิ = รายได้ทั้งหมด - ต้นทุนรายการอาหาร เมล็ดพืช และสัตว์ที่ผลิตโดยฟาร์มอื่น

ดูตาราง Excel ประกอบ

ระบบเกณฑ์เงินสด	วิธีแปลง	ระบบเกณฑ์คงค้าง
รายได้เงินสด	<p>+/- Δ มูลค่าสินทรัพย์คงเหลือ (นำมูลค่าสินทรัพย์คงเหลือต้นปีหักออกจากรายได้เงินสด จากนั้นนำมูลค่าที่นำไปบริโภคและสินทรัพย์คงเหลือปลายปีซึ่งเป็นการผลิตในห้วงบัญชีนี้แต่ยังไม่ได้ขายมารวมรายได้เงินสด)</p> <p>+/- Δ ลูกหนี้การค้า (หักลูกหนี้ต้นปีออกจากรายได้เงินสด เนื่องจากในส่วนของเกณฑ์เงินสดรวมไว้ในห้วงบัญชี จากนั้นนำลูกหนี้ปลายปีมาบวกเนื่องจากการสะท้อนการผลิตในห้วงปีที่ผ่านมาแต่ยังไม่เป็นเงินสด)</p>	รายได้ทั้งหมด
รายจ่ายเงินสด	<p>+/- Δ เจ้าหนี้การค้า</p> <p>+/- Δ รายจ่ายค้างจ่าย</p> <p>+/- Δ รายจ่ายล่วงหน้า</p> <p>+/- Δ มูลค่าปัจจัยการผลิตที่ยังไม่ได้ใช้</p> <p>+/- Δ มูลค่าการลงทุนในพืชที่เติบโต (ต้องไม่ซ้ำกับรายจ่ายที่คำนวณแล้วในรายจ่ายล่วงหน้าและปัจจัยการผลิตที่ยังไม่ได้ใช้)</p>	รายจ่ายดำเนินงาน
รายจ่ายค่าเสื่อมราคา	ไม่ต้องปรับค่า (ในการชำระภาษี ไม่ว่าจะใช้เกณฑ์ใดให้แสดงค่าเสื่อมราคา แต่ตามหลักบัญชีหากเป็นเกณฑ์เงินสดไม่ต้องระบุ)	รายจ่ายค่าเสื่อมราคา

	มูลค่าต้นปี	มูลค่าปลายปี	มูลค่าการเปลี่ยนแปลง (Δ)
รายการรายได้ :			
มูลค่าสินทรัพย์คงเหลือ (พืช)	- 48,000	+ 40,000	- 80,000
มูลค่าสินทรัพย์คงเหลือ (สัตว์ไว้ขาย)	- 50,300	+ 52,000	+ 1,700
ลูกหนี้การค้า	0	+ 1,200	+ 1,200
รายการรายจ่าย : ค้างจ่ายแต่ใช้ไปแล้ว			
เจ้าหนี้การค้า	- 5,000	+ 6,000	+1,000
รายจ่ายค้างจ่าย	- 900	+ 900	0
ดอกเบียค้างจ่าย	- 16,200	+ 15,700	- 500
รายการรายจ่าย : จ่ายแต่ยังไม่ได้ใช้			
รายจ่ายล่วงหน้า	+ 2,000	- 500	+ 1,500
ปัจจัยการผลิตที่ยังไม่ได้ใช้	+ 4,000	- 4,000	0
การลงทุนในพืชที่กำลังเจริญเติบโต	+ 7,600	- 7,600	0

ให้ดูตารางงบดุลใน
Excel ประกอบ

ดูตาราง Excel ประกอบ

- การผลิตการดำเนินงาน รายได้และรายจ่ายฟาร์มที่เป็นเงินสด กระแสเงินสดไหลเข้า และไหลออกตรงกับงบรายได้รายจ่าย
- การลงทุน เป็นการซื้อขายสินทรัพย์ทุน รายได้เงินสด $2,800+4,000 = 6,800$ รายจ่ายเงินสดซื้อสินทรัพย์ทุน $4,600+13,200 = 17,800$ ดังนั้น **เงินสดสุทธิติดลบเท่ากับ -11,000**
- การจัดหาเงินทุน สินเชื่อ ได้รับสินเชื่อใหม่ 92,700 ยอดชำระคืนเงินต้น ดังนั้น **กระแสเงินสดจากการเงิน -13,000**
- กิจกรรมนอกฟาร์ม รายได้และรายจ่ายเงินสด 9,500 และ 36,000 ดังนั้น **-26,500**
- ส่วนสมดุลงบเงินสดที่เหลือในธุรกิจฟาร์ม เช่น เงินสดในมือและในบัญชี (ส่วนต่างต้นและปลายปี) ซึ่งเพิ่มขึ้น 3500 ทำให้กระแสเงินสดไหลเข้าสมดุลกับกระแสเงินสดไหลออก
- **กระแสเงินสดสุทธิไหลออก $11,000+13,000+26,500 = 50,500$ + กระแสเงินสดที่เหลืออยู่ 3,500 รวมเท่ากับ 54000 ซึ่งเท่ากับกระแสเงินสดสุทธิไหลเข้า**

- Olson, K. D. 2011. Economics of Farm Management in a Global Setting. Hamilton Printing Company. U.S.A.